

tror ikke, at det Tog, der først naar Randers Kl. 10 om Formiddagen, vil naa Frederikshavn før henimod Aften.

Ordføreren (C. Hage): Da der paa hele det foreliggende Afsnit ikke er noget Afstemningspunkt, hvor Udvalget har delt sig, saa er det naturligt, at den foregaaende udførlige Diskussion mere har haft Adresse til Ministeren end til Ordføreren. Alligevel er der en Række af de fremførte Bemærkninger, til hvilke jeg anser det for rigtig at svare nogle Ord, inden Forhandlingen sluttet. Den højtærede Minister kom gentagne Gange tilbage til Spørgsmaalet om Statsbanernes Rentabilitet, om det Overflød vi faa af vore Venae, og Driftsbestyrelsens forretningsmæssige Dygtighed. Den højtærede Minister syntes at have opfattet mine Udtalelser desangaaende, som om jeg paa Udvalgets Begne gjorde mig til Talsmand for en anden principmæssig Stilling til disse Spørgsmaal end den, der hidtil har været indtaget af Folketinget. Det gør mig ondt at maatte sige, at den højtærede Minister der helt og holdent befinder sig i en Misforstaaelse. Jeg tror den højtærede Minister vil erkende, at jeg plejer at være meget forsigtig i hvad jeg siger paa andres Begne, og denne Erkendelse maatte have advaret ham om, at hans Opfattelse ikke kunde være ganske rigtig. Det er sandt, at jeg personlig har den Mening, at det finansielle Synspunkt med Hensyn til vore Jærnbaneanlæg og deres Udnyttelse før har været studt for meget til Side. Jeg har ved mange Lejligheder tidligere advaret imod at lade den finansielle Betragtning træde fuldstændig i Baggrunden. Jeg tror heller ikke, at jeg staar ene med denne min Opfattelse. Om man skal lægge Hovedvægten paa at faa et betydeligt finansielt Udbytte for Statsklassen, eller om man vil søge Kompensation for et mindre Udbytte i de Fordele, man byder Publikum gennem lavere Jærnbanetakster, hurtige og bekvemme Tog osv., — derom tror jeg ikke, at min Betragtning er væsentlig forskellig fra den, de fleste her i Tinget vistnok have. Heller ikke jeg antager, at det vil være muligt at komme ind paa en Driftsmaade, som kræver, hvad man kunde kalde fuld Forrentning af de i Statsbanerne anbragte Kapitaler. Men paa den anden Side er det min Opfattelse, at den overvejende Stemning i Folketinget er for, at det finansielle Synspunkt ingenlunde bør lades helt ude af Betragtning, og at en Rente af f. Eks. om trent 2 pCt. vilde være noget, man nødig burde komme ned under. Det afgørende Hensyn herved vil ikke saa meget være det,

om Indtægten for Statsklassen bliver lidt større eller mindre, som derimod det, at hvis man styder det finansielle ganske til Side, taber man enhver Maalestok for den økonomiske Nytte af de Foranstaltninger, som træffes. Hvis man overhovedet slet intet Udbytte venter eller forlanger af sine Baneanlæg, bliver man ganske ude af Stand til at bedømme, om det, der foretages, er meningsløst, eller om det er rimeligt og økonomisk fornuftigt. Denne Opfattelse tror jeg paa ingen Maade, at jeg staar ene med her i Tinget. Men i øvrigt var det slet ikke det, jeg talte om; det var om noget helt andet. En Ting er, om man vil finde sig i et mindre Udbytte i den Forventning, at denne Mindreindtægt opvejes ved tilsvarende Fordele for Publikum, et andet er, om det mindre Udbytte maatte skyldes en mindre økonomisk Drift, mindre hensigtsmæssige Dispositioner fra Administrationens Side, kort sagt en mindre energisk Forretningsførelse. Det var dette sidste Punkt, som jeg tillod mig at henlede Ministerens Opmærksomhed paa. Jeg pegede bl. a. navnlig hen til, at den forecæredede Anstæffelse af en stor Mængde Materiel paa en Gang, mulig kunde thde paa mindre Forudsæenhed, og jeg henlede ogsaa Opmærksomheden paa, at den sølelige Mangel paa Vogne maasse kunde tæntes at hidrøre fra mindre hensigtsmæssige Dispositioner lige saa vel som fra, at der i Virkeligheden ikke var tilstrækkeligt Materiel. Den højtærede Minister er imidlertid overbevist om, at Banernes Drift intet lader tilbage at ønske, han udtalte sin fulde Tilfredshed med den Maade, hvorpaa det hele gaar, og ogsaa med det finansielle Udbytte af Banerne. Jeg vil dertil sige, at jeg vilde søle mig mere beroliget, hvis den ærede Minister var noget mindre tilfreds. Utilfredshed, har en stor Filosof sagt, er Sjælen i al Fremgang. Den Dag, man føler sig tilfreds, den Dag staar man stille. Jeg ved ikke, om den højtærede Minister nogen Sinde har set en Købmand, der var tilfreds, eller om han har set en Landmand, der var tilfreds? Jeg har aldrig. Denne Utilfredshed har været en væsentlig Rilde til de Fremstridt, som vort Landbrug har gjort. Jeg for mit Vedkommende er ikke i Stand til at flaa mig fuldstændig til Taals med det Udbytte, Banerne give for Tiden. Det er heller ikke saa, at de give 2 pCt., langt fra. Den højtærede Minister udtalte, at, da han for 10 Aar siden tiltraadte sit Ministerium, satte han sig til Opgave at naa det Maal, at Banerne kunde give 2 pCt., og det var nu naaet. Jeg maa dog indstyre den lille historiske Bemærkning, at i de Aar, der gik